

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือและรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ฉะนั้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงทางด้านการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการด้านต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษาจึงต้องได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย สำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านศึกษามีหลายหน่วยงาน รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่ของตน จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาใหม่ และประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นไป การปรับปรุงการศึกษารังนี้เน้นหนักที่จะพัฒนามาตรฐานการเรียน การสอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีความเหมาะสมกับสภาพสังคม เพื่อความก้าวหน้าและความอยู่รอดของประเทศ

เมื่อหลักสูตรเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบอื่น ๆ ของการศึกษาก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ที่สำคัญที่สุดคือหนังสือเรียน ซึ่งในหลักสูตรเดิมเรียกว่าหนังสือแบบเรียน หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียน เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าทุกครั้งที่หลักสูตรเปลี่ยนไป หนังสือเรียนก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพราะหนังสือเรียนเป็นแหล่งความรู้ที่มีความสำคัญมาก ด้วยความสำคัญนี้เองทำให้หนังสือเรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ ไม่ควรหยุดอยู่กับที่ จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และ

สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการอีกด้วย

ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับพุทธศักราช 2521 ได้เปลี่ยนคำเรียกชื่อ "หนังสือแบบเรียน" เป็น "หนังสือเรียน" ทั้งสองคำนี้นักการศึกษาได้นิยามความหมายไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ "หนังสือแบบเรียน" หมายถึงหนังสือที่บรรจุและเรียบเรียงตามเนื้อหาตรงกับหลักสูตรและประมวลการสอนซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ได้ หรือกำหนดให้ใช้เรียนในระดับต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความยากง่ายและความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน¹ ส่วน "หนังสือเรียน" นั้น ตามคำนิยามของหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ มีความหมายกว้างกว่า "หนังสือแบบเรียน" กล่าวคือ "หนังสือเรียน" เป็นหนังสือที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ในการเรียนการสอน ไม่จำเป็นต้องใช้เล่มเดียว และการเปลี่ยนมาใช้คำว่า "หนังสือเรียน" แทนคำว่า "หนังสือแบบเรียน" เพราะประสงค์จะเปลี่ยนทัศนคติเรื่องหนังสือที่ใช้ในห้องเรียนว่าไม่จำเป็นต้องเป็นแบบอย่างในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว เพราะอาจมีผู้อื่นเห็นต่างไปจากสิ่งที่ปรากฏในหนังสือนั้น และสิ่งที่อยู่ในหนังสือนั้นอาจเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าใช้คำว่า "แบบเรียน" จะเป็นคำที่ชี้ถึงแบบแผนที่ตายตัวเกินไป²

¹ประภาศรี สีหอำไพ, "เกณฑ์การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย," เอกสารประกอบการเรียน การสัมมนา การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523, หน้า 53 (อัครสำเนา)

²ปรานี สินธุสะอาด, "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือเรียนหลักภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่มหนึ่ง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 3.

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า "หนังสือเรียน" นอกจากอำนวยความสะดวกในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนแล้ว ยังมีคุณค่าต่อครูผู้สอนให้ทราบขอบเขตของเนื้อหาที่จะสอน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในชนบท ซึ่งนิยมใช้ "หนังสือเรียน" เป็นแนวทางในการสอนเสมอ "หนังสือเรียน" จึงเป็นเสมือนหลักสูตร ประมวลการสอน คู่มือครู และแหล่งวิชาการ ลักษณะดังกล่าวเป็นที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ "หนังสือเรียน" จึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยเป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญเพราะการสอนแต่ละวิชาต้องอาศัย "หนังสือเรียน" เป็นคู่มือ¹ และหนังสือเรียนจะมีอิทธิพลทำให้การสอนเนื้อหาในวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นแบบเดียวกัน² นอกจากนี้จะเป็นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการสอนและแหล่งสาระรายละเอียดต่าง ๆ สำหรับครูและนักเรียน และควรเป็นแหล่งที่รวบรวมความจริงทั้งหลายไว้³ หนังสือเรียนเป็นแกนกลางในคานาคำคิดของนักเรียนและใช้เป็นแนวทางการสอนของครู เพราะช่วยให้เข้าใจขอบข่ายของเนื้อหาวิชา เป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหา และนำวัสดุประกอบการเรียนการสอน และเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันได้เรียนในเรื่องเดียวกันและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ในแนวเดียวกัน⁴ ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ได้ผลและสามารถสนองความต้องการของสังคมโดยส่วนรวมได้

¹ กอ สวัสดิพานิช, "หนังสือแบบเรียนของเด็ก," ศูนย์ศึกษา (11 มีนาคม 2507) : 32

² เฉลา ไชยรัตนะ, "การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา", (กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516) หน้า 57

³ Luther H. Evans, "Prefact" Textbook: Examination and Improvement (Washington: The Library of Congress, 1984) p. 68.

⁴ Louis Shores, "Instructional Materials: and Instruction for Teachers", (New York: The Ronald Press Company, 1960) p. 50.

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่งในหลักสูตรใหม่ได้ระบุให้จัดทำหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นเล่มเดียวกันเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาสิ่งต่าง ๆ ต่อเนื่องกัน และสามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้เพราะวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ดังนั้นวิชาสังคมศึกษาจึงสามารถสนองความมุ่งหมายหลักของการศึกษาได้ดี และมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของการศึกษา ด้วยเหตุนี้วิชาสังคมศึกษาจึงจัดอยู่ในวิชาประเภทบังคับของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตลอดมา การศึกษาวิชานี้จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน อุบนิสัย ทักษะ และทัศนคติต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับความเป็นพลเมืองดี และเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายดังกล่าวแล้วข้างต้นนี้ จะบรรลุผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ระบบบริหารโรงเรียน ประสิทธิภาพของครูผู้สอนและที่สำคัญที่สุดคือหนังสือเรียนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ

การที่คุณภาพของหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ เพราะหนังสือเรียนจะรองรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพลเมืองดีของแต่ละสังคม และจะต้องมีวิธีการเรียบเรียงที่สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาด้วย

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้

มอริซ พี. มอฟแฟต (Maurice P. Moffatt)¹ กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเสริมสร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน อุบนิสัยที่ดีงาม ทัศนคติที่เป็นที่ยอมรับ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองดี¹

¹ Maurice P. Moffatt, Social Studies Instruction. (New Jersey: Prentice-Hall, Englewood. Cliff, 1963) p. 10.

โจนาทาน ซี. แมคเลนดอน (Jonathan C. Mc.Lendon) สรุปบทบาทของวิชาสังคมศึกษาว่า วิชาสังคมศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการเตรียมนักเรียนสำหรับชีวิตในโลกอันซับซ้อนนี้ การเตรียมหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศึกษาจึงมักจะกำหนดความมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียนและเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย¹

ลีโอนาร์ค เอส. เคนเวอร์ธี (Leonard S. Kenworthy) กล่าวถึงความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า วิชานี้ไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นวิชาที่มุ่งฝึกนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นวิชาที่มีเนื้อหามาก มีขอบเขตกว้างกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะได้จับบูรณาการมโนทัศน์จากสาขาวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศาสตร์ คือ จิตวิทยา จิตวิทยาสังคม ภูมิศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ปรัชญา วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี และศาสนา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมมากขึ้น²

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน จึงเป็นวิชาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาทุกระดับในทุกประเทศ เพราะจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษานั้นไม่ได้เน้นอยู่ที่เนื้อหาวิชาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องฝึกฝน ถ่ายทอดความเป็นพลเมืองดีให้แก่นักเรียน โดยเฉพาะการฝึกให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างฉลาด ถูกต้องและเหมาะสม สามารถใช้ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการตัดสินใจ มีทัศนคติที่ถูกต้องและสามารถเลือกปรัชญาในการดำรงชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศ และโลก

¹ Edwin Finton, Teaching the New Social Studies in Secondary Schools, (New York: Holt, Rinehart and Winton, 1966), p. 63.

² Leonard S. Kenworthy, Guide to Social Studies Teaching in Secondary Schools, (Balmont, California: Wadsworth, 1962), p.3.

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นเวลา 5 ปี เห็นว่าถึงแม้วิชาสังคมศึกษาจะมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้นักเรียนเรียน ควบคู่ความเข้าใจเป็นอย่างดีก็ตาม แต่การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร เพราะทั้งครูและนักเรียนยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อวิชานี้ โดยเห็นว่าเป็นวิชาที่หน้าเบื่อ มีประโยชน์น้อย ต้องเรียนควบคู่การท่องจำ สามารถอ่านเองได้ และเป็นวิชาที่เอาไปใช้แก้ปัญหา ต่าง ๆ ได้น้อยมาก ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาใหม่ ในชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นแล้วก็ตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะได้รับการตอบสนองเพียงโดยอ้อมขึ้นอยู่กับองค์ ประกอบหลายประการ เช่น ประสิทธิภาพของครูผู้สอน ระบบบริหารโรงเรียน และที่สำคัญที่สุด คือคุณภาพของหนังสือเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" เพื่อศึกษาว่าผู้ใช้หนังสือเรียนทั้งครูและนักเรียนมีแนวความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับหนังสือเรียน ในด้านคุณภาพของสาระความรู้ ด้านสติปัญญา และด้านอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนในหนังสือ เรียน เพราะความคิดเห็นของผู้ใช้หนังสือเรียนโดยตรง จะมีประโยชน์อย่างมากในการที่จะปรับปรุงหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประกาศใช้ในปีการศึกษา 2522 ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

- องค์ประกอบทางด้านความรู้
- องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา
- อุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนในหนังสือเรียน

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนวิชา สังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างครูและนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. หนังสือเรียนที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ของกรมวิชาการ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้ใช้เป็นหนังสือเรียนจำนวน 1 เล่ม
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่คำนึงถึงเพศของครู และนักเรียน ส่วนประเภทของโรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์อย่างละ 10 โรงเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่แตกต่างกัน

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอน หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียน
2. สร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด สำหรับครูสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบสอบถามทั้งสองชุดมีลักษณะเหมือนกัน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็นสองภาคคือ

ภาคที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และการเลือกใช้

หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) และแบบให้ตอบเสรี (Open-end)

ภาคที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating-scale) 5 ค่า และให้เลือกตอบแบบเสรี (Open-end) โดยแบ่งเป็น

- ก. สาระด้านความรู้
- ข. สาระด้านสติปัญญา
- ค. อุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้การสอนในหนังสือเรียน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ครูคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจและแก้ไข แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน ที่มีใจกว้างอย่างประชากร แล้วนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ในด้านภาษาและความชัดเจนของข้อความ เพื่อให้มีความเหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้กับประชากรจริงต่อไป

4. การเลือกตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่มคือ

1. ครูสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ทั้งสองกลุ่ม ใช้สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Slampling) จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ โดยถือเกณฑ์ดังนี้ โรงเรียนรัฐบาล 10 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง จำนวนนักเรียนที่ใช้ในการวิจัย โรงเรียนละ 20 คน รวม 400 คน จำนวนครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาโรงเรียนละ 4 คน รวม 80 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

5.1 แบบสอบถามที่ให้ตอบแบบเสรีและเลือกตอบคิดค่าคำตอบเป็นร้อยละ (percentage)

5.2 แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าใช้วิธีคำนวณค่ามัถุขิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของน้ำหนักความคิดเห็นของครูและนักเรียน

5.3 ทดสอบหาค่าแตกต่างจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนโดยใช้ t -test

5.4 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และอธิบายประกอบ

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ อาจไม่ได้สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจาก

1. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ไม่ใช่ตัวแทนของครูและนักเรียนทั้งประเทศ
2. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตีความหมายไม่ตรงตามจุดประสงค์ของผู้วิจัย
3. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจไม่ตั้งใจ ไม่เต็มใจ ในการตอบ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลผิดพลาดได้

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยครั้งนี้

1. จะเป็นแนวทางในการประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีมาตรฐานดียิ่งขึ้น
2. ครูสังคมศึกษาจะได้ทราบถึงข้อดี และข้อบกพร่องของหนังสือเรียนที่ใช้อยู่ ว่าจะเพิ่มเติมแก้ไขเนื้อหาบทเรียนตอนใดให้สมบูรณ์ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. จะเป็นแนวทางใหม่ที่มีความสนใจเกี่ยวกับหนังสือเรียนใดทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป